

Министерство образования Республики Беларусь

**Учреждение образования
«Гомельский государственный университет
Имени Франциска Скорины»**

Д.Д.ПАВЛОВЕЦ, Г.Л.ДВОРНИК

БЕЛОРУССКИЙ ЯЗЫК

**методическое указания
по выполнению контрольных заданий
для слушателей подготовительных курсов**

Гомель

УО «ГГУ им. Ф. Скорины»

2011

МЕТОДИЧЕСКИЕ УКАЗАНИЯ ПО ВЫПОЛНЕНИЮ КОНТРОЛЬНЫХ РАБОТ БЕЛОРУССКИЙ ЯЗЫК.

Для поступления в высшие учебные заведения необходимо пройти обязательное централизованное тестирование, показать высокий уровень знаний по предмету.

Основным условием Вашего успеха являются систематические занятия по предмету в оставшееся до тестирования время. Это позволит качественно усвоить новый материал, ликвидировать пробелы в знаниях, приобрести опыт и уверенность в выполнении тестовых заданий.

Весь материал изучаемого предмета, соответствующий требованиям программы для учреждений, обеспечивающих получение общего среднего образования, разбит на 8 заданий (контрольных работ).

Каждая контрольная работа включает проверочные тестовые задания по ним для закрепления изученного материала. Это позволяет организовать регулярную самостоятельную работу и овладения необходимыми знаниями в соответствии с Программой для поступающих в ВУЗы Республики Беларусь.

Контрольная работа выполняется в ученической тетради (12 листов), в которой должны быть кратко изложены правила написания, исключения к ним с примерами и вкладывается выполненное тестовое задание (правильные ответы обвести в кружок).

При подготовке к тестированию в первую очередь необходимо пользоваться школьными учебниками, а также другими учебными пособиями и справочными материалами, сборниками тестовых заданий по централизованному тестированию.

Кантрольны тэст па беларускай мове №1.

A1. Адзначце словы, у якіх толькі адзін мяккі зычны гук.

1. скіс
2. звер
3. адзёр
4. косць
5. рай

A2. Адзначце радкі, дзе ўсе падкрэсленыя галосныя націскныя

1. ганьбіць, давідна
2. выпадак, цэмент
3. кулінарыя, везяцё
4. дырэктар, выгляд
5. заваёўнік, была

Адзначце словы, у якіх пішацца...

A3. літара Я

1. пов..зь
2. І..нічнае мора
3. з..ленаваты
4. п..цярня
5. пі..нер

A4. літара Е

1. вільгац..ўстойлівы
2. зерн..сховішча
3. кал..сардэчны
4. вугл..здабыча
5. рады..актыўны

A5. літара Ё

1. пады..сці
2. за..здрасць
3. за..нелы
4. ува..сці
5. пра..снаваць

A6. прыстаўная літара

1. ...ордэн
2. за..орваць
3. па..мчацца
4. ...одгулле
5. ...мклівы

A7. літара Ў

1. ка..чук
2. хлопцы-..мельцы
3. за..ралам
4. “Народная воля”..знагародзіла

5. на Далёкім ...сходзе

A8... апостраф

1. кан...як
2. кан...юнктыўіт
3. пан...югаслаўскі
4. верф...ю
5. паб...ю

A9... літара Т

1. капуста...ны
2. дэсан...ны
3. помс...лівы
4. бра...скі
5. кантрас...ны

A10. Адзначце словы, у якіх пры змене формы адбываецца чаргаванне О, Е з нулём гука

1. жнівень
2. арол
3. поўдзень
4. хлор
5. пянёк

A11. Адзначце словы, у якіх пішацца вялікая літара

1. (Д,д)зень незалежнасці
2. Вітаўт (В,в)ялікі
3. (Б, б)ікфордаў шнур
4. (Б,б)ыкаўская прэмія
5. Млечны (Ш, ш)лях

A12. Адзначце радкі, у якіх словы ўтвораны аднолькавым спосабам

1. бязмежны, бяскрайні
2. прыбярэжны, настольнік
3. памалу, пайсці
4. захад, бель
5. нямогласць, зайздасць

A13. Адзначце словазлучэнні, у якіх выдзеленыя словы ўжыты няправільна

1. **балоцістая** трава
2. **балотны** колер
3. **вадзяністая** глеба
4. **вадзяны** млын
5. **вадзяная** расліна

A14. Адзначце радкі з сінанімічнымі словамі

1. паркаль, шоўк, аксаміт
2. зразумець, уцяміць, скеміць
3. выгода, дабро, раскоша
4. маляўнічы, чароўны, прыгожы
5. золак, світанак, ранак

A15. Адзначце словы, якія пішуцца разам

1. папараць...кветка
2. заходне...беларускі
3. уласна...кажучы
4. нава...беліцкі
5. глыбока...паважаны

A16. Адзначце назоўнікі з канчаткамі –У (-Ю)

1. аб поспех...
2. павырываць трав...
3. стаяць ля клён...
4. шмат аўс...
5. тэрыторыя завод...

A17. Адзначце сказы, у якіх дапушчаны памылкі

1. Дзікая сабака дзінга жыве ў Аўстраліі.
2. На сцяне вісеў рознакаляровы пано.
3. Аленка засмучана апусціла галаву.
4. Грэцкая крупа—каларыйная страва.
5. Учора адбылася першая прэм’ера п’есы “Радавыя”.

A18. Адзначце дзеясловы, якія ў 1 асобе мн. ліку маюць канчаткі **ОМ (ЁМ)**

1. дзяўб(е,ё)м
2. жыв(о,ё)м
3. чыта(е,ё)м
4. мацу(і,е)м
5. мяц(е,ё)м

A19. Адзначце сказы са стылістычна-граматычнымі памылкамі

1. На выстаўцы сабраны найлепшыя палотны мастакоў.
2. Левы бераг вышэй за правы.
3. Слова—самы найвялікшы цуд мовы.
4. Больш падрабязна раскажыце пра вашы прыгоды.
5. Дуб—магутнейшы ўсіх дрэў.

A20. Адзначце лічэбнікі, у якіх пішацца **Ь**

1. восем...дзсят
2. пяц...ю
3. шэсц...дзсят
4. міл...ярд
5. абедз...ве

A21. Адзначце сказы, у якіх ужываецца зваротны займеннік **сябе**

1. Што добрае, тое само _ хваліць.
2. Дзяўчаты рвалі кветкі і спляталі _ вянкi.
3. Жанчыны адразу прыціхлі і засаромеліся самі _ .
4. Чалавек здольны смяцца з самога _ .
5. Ганарыстая Алена затаіла ўсё ў _ .

A22. Адзначце словазлучэнні з правільнымі формамі дзеепрыметнікаў

1. нахіліўшаяся хата
2. бягучы тыдзень
3. разбуранае гняздо

4. упрыгожаная сядзіба
5. пракісшае малако

A23. Адзначце сказы з стылістычна-граматычнымі памылкамі.

1. Расстаўшыся з сям'ёй, было трохі сумна.
2. Трохі пачакаўшы, выццё ваўкоў паўтарылася зноў.
3. Заснуўшы, дзіця ўткнулася тварыкам у падушку.
4. Згубіўшы галаву, па валасах не плачуць.

A.24. Адзначце словы, якія пішуцца асобна

1. на...версе дрэва
2. вывесці на...чыстую ваду
3. прыйсціся да...спадобы
4. глядзець спад...ылба
5. ісці ў...чатырох

A25.Адзначце сказы, у якіх **НЕ (НЯ)** пішуцца разам

1. У яе вачых не...шта хавалася.
2. Воўк—не...пастух.
3. Не...дзе за борам яшчэ грымела.
4. Праца не...ганьбіць чалавека.
5. Вучні не...давыканалі заданне.

A26. Адзначце пропускі, дзе пішацца **НЕ(НЯ)**

Ён н¹колі:н² ў маладосці, н³ цяпер— н⁴ быў н⁵разважлівым, абыякавым.

. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца....

A27....коска

1. Як плаўлены метал у чане _ гарыць ружовы край нябёс.
2. Колькі было іх тут _ і як стараўся кожны пераспяваць другога.
3. Прашумелі ручаі і рэкі _ і зноў увайшлі ў свае берагі.
4. Грымнулі два гранатныя выбухі _ і кулямёт замоўк.

A28....працяжнік

1. Ігнараваць мову _ гэта значыць ігнараваць свой народ.
2. Беларусь _ цуд некранутай прыроды.
3. Летняя ноч _ як матчына ласка.
4. Думкі народа, яго светапогляд, пачуцці, уяўленні _ усё адлюстравана ў мове.

A29. Дапоўніце, дзе патрэбна пунктуацыю коскамі

1. Да хваль тваіх і соснаў, і бяроз вяртаўся ў думках я не раз бывала.
2. Праплылі праз сэрца беларуса і Прыпяць і Дняпро, Сож ды Нёман.
3. Мяккім глыбокім снегам была зацярушана ўся дарога.
4. Мы ўсё пазналі і прайшлі пакуты і радасці ды трывогі.

Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы адасабляюцца

A30.

1. Былое **вядома** патрэбна памятаць.
2. З-за лесу **відаць** быў толькі край вёскі.
3. Хлопец быў **як кажуць** на сёмым небе

4. Таямніца стала **вядома** каму належыць.

A31.

1. **Акрамя вонкавага падабенства** нічога ў блізнюках не было агульнага.
2. Тут можна было гаварыць пра ўсё **не тоячыся, не баючыся чужога вока.**
3. Хлопец нясмела пацікавіўся, хто мы, а **даведаўшыся** расказаў, што ён рыбак.
4. Антось пабег **як жару ўхапіўшы.**

A32.

1. Цётка **маленькая рухавая жанчына ў акулерах** сустрэла Алеся абдымкамі.
2. Настаўнік **зусім малады хлопец** ледзь-ледзь усміхаўся сам сабе.
3. **Забытая людзьмі ўжо нямала год** смалярня пуставала між балот.
4. **Ясны, круглы** месяц узышоў на небе.

A33.

1. Мы ведаем Коласа **як прэзаіка і паэта.**
2. Бабёр **як звер вельмі рэдкі і каштоўны** быў узяты у свой час пад ахову дзяржавы.
3. Быў ён хлопец **слаўны, добры сябар.**
4. Навалу перамог наш чалавек **асілак.**

В1. Як называюцца наступныя аднакаранёвыя словы: адрасат—адрасант, карысны—карыслівы, туляцца--туліцца

В2. Як называюцца выдзеленыя ў сказах словы?

Сябры, вітайце новы дзень! Расці, **лён**, высокім. **Мой мілы край!** Усёй душою хачу злучыцца я з табою.

В3. Назавіце від(ы) сувязі слоў у словазлучэннях: сказаць голасна, добра знаёмы, жаданне вучыцца, позна вечарам.

В4. Як называюцца наступныя аднастаўныя дзейнікавыя сказы?

Ноч. Халодная зямлянка. Перастрэлка. Цішыня.

В5. Як называюцца прыведзеныя складаныя сказы? Тут вее водарам сасны: бары з усіх бакоў. А дзед грае, смыкам водзіць, плачуць струны і дрыжаць. Павее ветрык—шурхнуць травы.

В6. Вызначце тып тэксту. Добра было ў раннюю восень у калгасе. З поля прыбралі багаты ўраджай, сеялі жыта. На адным палетку ляжалі снапы позняга аўса. На паплавах гатова была да касьбы атава. Яшчэ цвілі познія палявыя кветкі, а на месцы тых, што адцвілі ў канцы лета даспявала і сеялася на зямлю насенне—чорныя, шэрыя і жоўтыя зярняты.

В7. Запішыце парадак, у якім неабходна размясціць сказы, каб атрымаўся тэкст.

1. Вялікія апоўзні зрываюцца з кручы, цягнуць за сабой у раку каменне і кусты ланяку. 2. Імклівая плынь падмывае яго, тараніць крыгамі ў разводдзе. 3. Вада ў такіх мясцінах потым усё лета вірліць і пеніцца. 4. Паўночны бераг Дзвіны амаль на ўсім шляху круты, абрывісты.

Кантрольная работа № 2

A1 Адзначце словы, у якіх ёсць падоўжаныя гукі зычны гук.

6. клумбачцы
7. увушшу
8. трэці
9. косцю
- 10.лётчык

A2 Адзначце словы, лексічнае значэнне якіх залежыць ад месца пастаноўкі націску:

6. рукі -- рукі
7. лаза -- лаза
8. нагрузіць -- нагрузіць
9. мукі –мукі
- 10.пілы - пілы

Адзначце словы, у якіх пішацца...

A3 літара **Я**

6. м...трыка
7. дз...вяты
8. цец...рук
9. і...нізацыя
- 10.бі...графія

A4 літара **Е**

6. л...дзянець
7. с...мнаццаты
8. кра...від
9. фе...рверк
- 10.гігі...на

A5 літара **Й**

6. вы...граць
7. за...здасць
8. аб...нелы
9. разы...сціся
- 10.пра...сці

A6 прыстаўная літара

6. ...окісел
7. вы...орваць
8. Бела...усаў
9. ...одум
- 10.на...огул

A7 літара **Ў**

6. дэлегацыя ...краіны
7. паказальна-...зорны
8. зноў ...дваіх

9. “Вясёлка”...згадала

10.накда...н

A8 апостраф

6. інтэр...ер

7. кан...юнктыў

8. кан...ён

9. медал...ён

10.шматкроп...е

A9 літара Д

6. заво...скі

7. Краншта...т

8. А...кінуць

9. А...цэджваць

10.Раз...яліць

A10 Адзначце словы, у якіх пры змене формы адбываецца чаргаванне О, Е

з нулём гука

6. дымок

7. праменьчык

8. восем

9. канчатак

10.гаёк

A11 Адзначце словы, у якіх пішацца вялікая літара

1. (С,с)тарыя (Д, д)дарогі

2. Жыгімонт (Т,т)рэці

3. (Б, б)ікфордаў шнур

4. (К,к)уляшоўская прэмія

5. (Г,г)анібалава клятва

A12 Адзначце радкі, у якіх выдзеленыя марфемы – канчаткі:

6. заходзьце

7. добра

8. разыграемся

9. спяваў

10.вудзільна

A13 Адзначце словазлучэнні, у якіх выдзеленыя словы ўжыты няправільна

6. асабовае меркаванне

7. асабісты ўклад

8. асабовы склад

9. камяністая дарога

10.торная дарога

A14 Адзначце радкі з сінанімічнымі словамі

6. марудна, павольна, няхутка

7. размаўляць, гутарыць, гаварыць

8. скарыцца, плакаць, румзаць

9. гутарка, гамана, шчэбет

10. нядужы, кволы, моцны.

A15 Адзначце словы, якія пішуцца разам

6. дома...кіраўніцтва
7. пяці...павярховы
8. добра...складзены
9. раз...пораз
10. Усходне...Кітайскае мора

A16 Адзначце назоўнікі з канчаткамі –У (-Ю)

6. Каля лужк...
7. Дзякаваць матул...
8. Шклянка ча...
9. Кавалак хлеб...
10. У маладым га...

A17 Адзначце сказы, у якіх дапушчаны памылкі

6. Дзікая сабака дзінга жыве ў Аўстраліі.
7. Прыкмета сучаснага горада—маршрутны таксі.
8. Моцны цунамі разбурыў шмат будынкаў.
9. Уся паляна была чырвоная ад суніцы.
10. Учора адбыўся першы дэбют акцёра Бядулі.

A18 Адзначце дзеясловы, якія ў 1 асобе мн. ліку маюць канчаткі ОМ (ЁМ)

6. тр(э,о)м
7. вядз(е,о,ё)м
8. стрыж(е,э,о)м
9. мацу(і,е)м
10. віта(е,ё,)м

A19 Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы пішуцца разам

1. (з) большага
2. падзяліць (на) двае
3. бегчы (на) выперадкі
4. скакаць (з) разбегу
5. (усё) роўна

A20 Адзначце лічэбнікі, у якіх пішацца Ъ

1. Сямюдзесяц...ю
2. Вас...містам
3. дз...весце
4. біл...ён
5. дзевяц...соты

A21 Адзначце сказы, у якіх ужываецца зваротны займеннік цябе

6. Успаіла зямля і яго, і мяне, і....
7. Удзячны мы ... за гэту сустрэчу.
8. Да ..., мая Радзіма, звернуты думкі мае. .
9. Мы зычым шчасця ... і ўдачы.
10. Чаго ... не сядзіцца на адным месцы..

A22 Адзначце словазлучэнні з няправільнымі формамі дзеепрыметнікаў

6. Размолатае зерне

7. Захаваўшыся да вясны яблыкі
8. Пачарнеўшы дах
9. аздобленая хата
10. плачучы голас

A23 Адзначце сказы з памылковым ужываннем дзеепрыслоўяў.

5. Дайшоўшы да ракі, намі авалодала жаданне выкупацца.
6. Вучыўшыся яшчэ ў школе, яго захапіла мара стаць механізатарам.
7. Агароджа ішла і ўлева, і ўправа, губляючыся ў зеляніне.
8. Не хваліся сеўшы, а хваліся з'еўшы.
9. Лясы нырнулі ў хмары шэрыя, прыкрыўшы голлем птушанят.

A24 Адзначце словы, якія пішуцца асобна

6. Наблізіца ў...шчыльную
7. Адкласці да... заўтра
8. Жыць за... мяжой
9. У... ніз з узгорка
10. Як... раз дарэчы

A25 Адзначце сказы, у якіх НЕ (НЯ) пішуцца разам

1. 1.Павел не... сказаў ні слова.
2. І што не... кажыце, а хлопец ён слаўны.
3. Рэчка была не... шырокая, але глыбокая..
4. Гэта быў не... абгрунтаваны ўчынак.
5. Сям'я была вялікая, і дзеці пастаянна не... даядалі.

A26 Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску пішацца НЕ:

1. І як мароз н... гне, н... гладзіць, але ні чога не парадзіць.
2. Васіль паводзіў сябе як н... ў чым н.. бывала.
3. Якой сцежкай н.. пойдзеш, прывядзе да возера.
4. Гэта быў н... хто іншы, як Васіль Дзятлік.
5. Хто ж н... любіць душою нашу маці-зямлю!

Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца:

A27....коска

5. Шуміць сасняк _ ды бярэнік.
6. Да хваль тваіх _ і соснаў _ і бяроз вяртаўся ў думках я не раз.
7. Прашумелі ручаі і рэкі _ і зноў увайшлі ў свае берагі.
8. На агонь _ як на хвалі _ як на ўспаміны можна бясконца глядзець.
9. Мар'ян _ аднак _ не быў настроены лагодна.

A28....працяжнік

1. Гэты луг і рэчка, і вольхі над ёй _ адным словам, усё выглядала абноўленым.
2. Усё на лузе: кусты, лужы, копы, пракосы _ таксама ружавела.
3. Бяжыш _ як жару ўхапіўшы.
4. Ігнараваць мову _ гэта значыць ігнараваць народ.
5. Добры каваль _ дзядзька Кандрат

A29 Дапоўніце, дзе патрэбна, пунктуацыю коскамі

5. Зайсці яму дадому _ ці лепей бацьку на вочы не паказвацца.
6. На латках і вінаград _ і яблыкі, і слівы, і сонечныя пенныя прылівы.

7. Усё было занесена снегам: двор_ і дарога_ і лес.
8. Дождж ідзе праменісты_ і дробны_ і пахнуць мятай мокрыя лугі.
9. Вецер дзьмуў_ і шумеў па-над Нёманам бор

Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы адасабляюцца

A30

5. Ганна раптам забылася, стала *бяздумная, няцямная*.
6. Стаялі два вялізныя *акаваныя жалезнымі шыпамі* куфры.
7. З неба сыпаўся снег *дробны* і мёрзлы.
8. *Захоплены новаю ідэяю* ён доўга не можа заснуць.
9. *Весялун і спявака Мікалай любіў песні*

A31

5. Калісьці тут *расказваюць* быў мост.
6. Усім было *зразумела*, што трэба добра працаваць.
7. Зеляніна агародаў і садоў *здавалася* запыленай і завялай.
8. Шкада пакінуць родны дом, а *мусіць* прыйдзецца.
9. На свеце *мусіць* няма нічога мацнейшага за прывычку.

A32

5. *Жартуючы, смеючыся* прайшла па вуліцы моладзь.
6. На ганк маці *выйшаўшы* стаіць і ўдаль глядзіць.
7. Добрае тое дзіця, што пойдзе *плачучы*, а вернецца *скачучы*.
8. Бабуля гаварыла разважліва і *не спяшаючыся*.
9. Цалюткі дзень *высалапіўшы язык* бегала Ганна па вёсцы

V1. Знайдзіце складаны парадкавы лічэбнік і запішыце яго ў творным склоне:

1. пяцёрка. 2. Шэсцьсот. 3. Пяцідзiesiąты 4. Дваццаты 5. Сто першы.

V2 Знайдзіце назоўнік, форма мн. ліку Н. Скл. якога ўтворана няправільна, запішыце назоўнік правільна:

1. Гараджане. 2. Трактары 3. Камбайнеры 4. Хрысціяны. 5. Прыслоўі.

V3 Ад інфінітыва дзеяслова сустрэцца ўтварыце дзеепрыслоўе і запішыце яго.

Запішыце слова, якое мае наступнае лексічнае і граматычнае значэнне:

Назоўнік, ніякі род, адзіночны лік, назоўны склон. Самастойная часціна мовы, якая абазначае прымету дзеяння, якасці ці стану.

V4 Знайдзіце сярод прыведзеных сказаў аднастастаўны і вызначце яго тып. Адказ запішыце.

1. Шыпшына звычайна цвіце ў чэрвені.
2. Ты, Беларусь, была мне ўцехаў і надзённы хлебам.
3. Яму было неспакойна на душы.

V5 Запішыце, у якім парадку трэба размясціць сказы, каб атрымаўся тэкст:

1. Таму вам неабходна так старанна вывучаць сваю родную мову
2. Роднае слова – гэта першая крыніца.
3. І перш за ўсё трэба ведаць свой народ, яго гісторыю.
4. Праз яе мы пазнаем жыццё навакольных свет.

V6 Вызначце стыль тэксту.

Няўвага да мінулага свайго народа, да яго гісторыі, культуры, мовы бяследна не праходзяць. Бездухоўнасць – страшная рэч, яна нараджала варвараў, вандалаў, фашыстаў.

Таму, мне думаецца, трэба ўсе сілы кінуць на тое, каб павесці рашучую барацьбу з бездухоўнасцю. Вядома, трэба ўжо сёння ратаваць тое, што не знішчана, не разбурана. (Б.Сачанка)

В7 Запішыце, як называюцца аднолькавыя словы ў наступных сказах:

1. Бор уваходзіць у састаў многіх мінералаў.
2. За борам пачынаўся шырокі раздольны луг.
3. За дапамогай бора лечаць зубы.

В8 Ад інфінітыва дзеяслова *пацямнець* утварыце дзеепрыметнік прошлага часу, запішыце.

Кантрольная работа №3

A1. Адзначце словы, у якіх літара Ё абазначае два гукі

1. пянёк
2. раён
3. салаўём
4. разаб'ём
5. ёрш

A2. Адзначце словы, лексічнае значэнне якіх залежыць ад пастаноўкі націску:

1. абраза— абраза
2. запар— запар
3. пілы-- пілы
4. насыпаць-- насыпаць
5. актавы— актавы

Адзначце словы, у якіх пішацца....

A3.....літара Я

1. фі...лка
2. н...навісьць
3. жыцц...сцвярджальны
4. вугл...воз
5. ус...вед

A4. літара Е

1. стал...вар
2. ары...нтацыя
3. жыцц...піс
4. м...травы
5. інж...нер

A5. літара Ё

1. абы...сці
2. адна...менны

3. пра...граць
4. непры...мальны
5. н...начай.

A6. прыстаўная літара

1. На...умаў
2. вока...мгненна
3. аб...углены
4. на ...ржышчы
5. на...остраны

A7.. апостраф

1. парц..е
2. бар...ер
3. чатырох...ярусны
4. кан...юнктыў
5. вераб...ёў

A8. літара .Ў.

1. па-...краінску
2. фа...уна
3. п'еса "Прымакі" ...ваходзіць...
4. гучнае "...ра"
5. у горадзешачы

A9. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара

1. рас...ыпаць
2. за...шчапіць (гузік)
3. балас...ны
4. улюб...ёны
5. па...цверджанне

A10. Адзначце вышадкі, калі пры ўтварэнні патрэбнай формы адбываецца чаргаванне зычных гукаў.

1. бадзяцца па (вёска)
2. ісці па (дарога)
3. падарыць (сястра)
4. быць на (мітынг)
5. лёд на (рака)

A11. Адзначце словы, у якіх пішацца вялікая літара .

1. (П,п)ірава перамога
2. (Н,н)арачанскія курорты.
3. Эпоха (А,а)драджэння
4. (Д,д)зень вайсковай славы
5. (Р,р)агуліна гаспадыня

A12.Адзначце словы, утвораныя прыставачна-суфіксальным спосабам

1. па-беларуску
2. нагаварыць
3. учатырох
4. падарунак

5. засвоіць

A13. Адзначце словазлучэнні з няправільна ўжытымі прыметнікамі.

1. залацістыя валасы
2. дымавы колер
3. шаўковая трава
4. кудзельны ручнік
5. глухаватая восень

A14. Адзначце радкі, у якіх усе словы сінанімічныя

1. намер, задума, мэта
2. благі, дрэнны, кепскі
3. забытаны, мудрагелісты, разумны
4. выканаць, завяршыць, давесці да ладу
5. выніковы, дзейсны, эфектыўны.

A15. Адзначце словы, якія пішуцца разам

1. па...залетась
2. як ...раз
3. сам...насам.
4. ніжэй...падпісаны
5. адзіна...начальнік

A16. Адзначце назоўнікі з канчаткам –Е.

1. расказаць аб вучн...
2. убачыць на здымк...
3. ехаць на ален...
4. выступіць на мітынг...
5. гаварыць па тэлефон...

A17. Адзначце словазлучэнні з памылковай формай роду

1. высокая жырафа
2. белая лебедзь
3. смачныя макароны
4. прыкрыцца шынеллю
5. гуляць ля вальера.

A18. Адзначце дзеясловы, якія маюць канчатак –ЕШ (-АШ) у 2 асобе адз.л. цяперашняга часу.

1. блудз...ш
2. залеж...ш
3. мы...ш
4. скаж...ш
5. ненавідз...ш

A19. Адзначце сказы з памылковым ужываннем форм ступеняў параўнання прыметнікаў і прыслоўяў.

1. Ад ракі трава гусцей і больш.
2. Колас глыбока адчуваў танчэйшыя рухі чалавечай душы.
3. Найбуйнейшы паэт-лацініст ХУІ ст.--- Мікола Гусоўскі.
4. Дзясятка--- самая вышэйшая адзнака.
5. Добрая слава даражэйшая за багацце.

A20. Адзначце нумары з правільнымі напісаннямі лічэбнікаў.

1. з дзвюма вёдрамі
2. трохмільённы
3. шасцісоты
4. шасцюдзесяццю
5. паўтара яблыка.

A21. Адзначце словазлучэнні:

1. змагацца і перамагаць
2. Таксі спынілася
3. Смяяцца з самога сябе .
4. У залежнасці ад абставін.
5. Жаданне вучыцца

A22.Адзначце сказы з лексіка-граматычнымі памылкамі.

1. Дабегшы да лесу, яму стала спакайней.
2. Я не хацеў вас пакрыўдзіць, выбачайце мне.
3. Следам бегла сабака, падобная да ваўка.
4. Зачыніліся, нібы ўздыхнуўшы, дзверы.
5. Пахла леташнім лісцем, што напала за восень.

A23.Адзначце прыклады, у якіх НЕ, НИ з выдзеленымі словамі пішацца разам.

1. (не) памытая бялізна
2. Жыты (не) зжаты.
3. Старому (не) здаровіцца.
4. Праява (не) тактоўнасці.
5. Не думаць (ні) пра што

A24. Вызначце сінтаксічную ролю выдзеленага слова:

Нарэшце Васіля вывелі прагуляцца.

1. Дзейнік.
2. Выказнік.
3. Дапаўненне.
4. Азначэнне.
5. Акалічнасць.

A25. Выберыце сказы, у якіх ёсць састаўны іменны выказнік.

1. Вада ў рэчцы была чыстая і халодная.
2. Старшыня сельсавета быў свой чалавек.
3. На ўсходзе неба пачало ружавець.
4. Пацяклі-паплылі за гадамі гады.
5. Ночы ўлетку прыгожыя.

Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца....

A26. коска

1. На сенажаці звінелі косы __ і махаліся касцы.
2. Пад нагамі хрусціць ігліца __ і шуміць смалісты бор вакол.
3. Стары размаўляў сам з сабою _ і гэтага не заўважаў.

4. Зводдаль вуркатаў ручай_ ды на ўскрайку лесу шумелі верхавіны.
5. Вецер зусім сціх –і ў цёмным небе запаліліся першыя зоры.

A27. працяжнік

1. Бацькаў узрост ___ сорак два гады.
2. Добры каваль ___ дзядзька Кандрат.
3. Кошка мышцы ___ не таварыш.
4. Нівы ___ вокам не абняць.
5. Вада пад мастом ___ чыстая, халодная

A28.....двукроп'е

1. У хаце ўсё рупліва прыбрана__ жаўцела памытая падлога, зелянелі вазончыкі, бялелі на вокнах фіранкі.
2. Дні позняй восені кароткія і шэрыя__ адразу пасля паўдня пачынае змяркацца.
3. Спяваў гарласты певень__ захлёбваліся брэхам сабакі.
4. Хата пачынала набываць іншы выгляд__ падняліся сцены, прарэзаліся вокны,дзверы.
5. Усё наваколле__ луг зялёны, сенажаць, лес дрымучы, сад і поле—песнямі птушынымі звіняць.

Адзначце сказы, у якіх набраныя курсівам словы адасабляюцца.

A29.

1. **Бадай** ля самай шашы рыпае гармонік.
2. Дапамажы мне **добры чалавек** выбрацца.
3. На свеце **мусіць** няма нічога мацнейшага за прывычку.
4. О **гай праменны** табе паклон за хараство пачуццяў весніх!
5. **Нарэшце** і мяшок з жытам пакладзены на воз.

A30.

1. Гудзе запоўненая **гараджанамі** плошча.
2. Алесі **дачкі Васіля Апанасавіча** дома не было
3. Дала мне маці гэту мову **як спадчыну, як завет**.
4. Па палатцы **не сціхаючы** сек дождж.
5. **Чыгуначны праваднік** ён быў вечно ў дарозе

A31. Выберыце складаназлучаныя сказы.

1. Пад вечар неба завалакло хмарамі і ўзняўся вецер.
2. Сустрэча была запланавана на вечар, аднак надвор'е ўнесла сваю папраўку.
3. Не слухайце, што кажуць плеткары
4. Мякка сцеле, ды цвёрда спаць.
5. Ціха шэпчаца чароты, ды калышацца аер.

A32. Якой схеме адпавядае пастаноўка знакаў прыпынку пры прастай мове?

Ён шапнуў ёй (Н,н)е бойся, яны пайшлі апусціўшыся на запылены ўслон пад сцяной.

1. А: “П”,-- а.
2. А—П.—А
3. А:”П”, а.
4. А: --П—а.

В1. Знайдзіце назоўнікі, род якіх не супадае з беларускімі, запішыце іх па-беларуску ў Тв. скл. адз. л.: 1. Шинель 2. Светоч. 3. Пачка 4. Лампа 5. Вермишель.

В2. Знайдзіце складаны колькасны лічэбнік і запішыце яго ў Тв. скл.

1. Сто трыццаць
2. Пяцідзесяты
3. Трыста
4. Сорак пяць
5. Двухтысячны

В3. Устанавіце адпаведнасць паміж аднаасастаўнымі сказамі і іх тыпам

А. Даруй мне, дарагая матуля.	1. Няпэўна-асабовы
Б. Пахла леташнім лісцем кляновым.	2. Назыўны
В. Максімаліста лаялі, смяліся з яго.	3. Абагульнена-асабовы
Г. Цёмная, неасветленая вуліца.	4. Пэўна-асабовы
Д. Не судзіце і не судзімы будзеце.	5. Безасабовы

В4. Ад асновы выдзеленага ў 6-м сказе (заданне В5) дзеяслова ўтварыце дзееприслоўе, запішыце яго

В5. Вызначце тып тэксту.

1.Задумлівая, спакойная ў летнюю пару Дзвіна. 2. Чорныя замшэлыя валуны выступаюць з вады. 3. Аголеныя глеіста-пясчаныя кручы з адзінокімі сасонкамі на абрывах. 4.Пакатыя аксамітна-зялёныя схілы тут жа непадалёк. 5.Звілісты крутабок і яр пераразае паляну, на **якой** даспявае жыта. 6. Пры самым беразе плюскоча крыніца.

В6. Вызначце часцінамоўную прыналежнасць выдзеленага ў 5-м сказе слова.

В7. Дапішыце сказ:

Сродкам сувязі 5-га і 6-га сказаў у тэксце з’яўляецца...

В8. Выпішыце слова , у якім прапушчана літара Ш:

Ра...чыніць акно, ро....чына, пя...чаны, ра...чапіць вагоны.

Кантрольная № 4
па беларускай мове

Адзначце словы, у якіх пішацца літара:

A1....Э

1. выстр...л
2. агр...гатны
3. д...сантнік
4. р...аўнаваць
5. р...прадуктар

A2....Е

1. ал...бастр
2. карычн...вы
3. зв...рынец
4. роўн...дзь
5. в'...тнамец

A3....А

1. Юпіт...р
2. ц...нтральны
3. сер...да
4. ц...гліна
5. ч...хол

A4....Я

1. гелі...цэнтрычны
2. вугл...кіслы
3. траншэ...капальнік
4. ча...апрацоўка
5. ба...здольнасць

A5....О

1. с...баляводства
2. б...гаадступнік
3. д...браякасны
4. к...савугольнік
5. ст...ножка

A6...прыстаўная літара

1. доказы...лжывыя
2. пасвіць на ...ржэўніку
3. сцяг ...рдзяны
4. ...мжыстая далеч
5. пачало...мгліць

A7...Ў

1. працэсы ...рбанізацыі

2. па-...чарашняму
3. калокві...м
4. моцны ...раган
5. жа...нер

A8....прыстаўны В

1. ...ода
2.одблеск
3. ...унія
4. ...угор
5. на...обмацак

A9.....Б

1. лічыл...нік
2. аб...ём
3. мадз...яр
4. снежан...скі
5. цянь-шан...скі

A10...Ш

1. ра...чаканіць
2. за...чочны мяшок
3. ня...чодры
4. спярэ...чаны
5. ...шэрхнуць

A11. Адзначце нумары, дзе ва ўсіх выпадках пішацца вялікая літара

1. (Б, б) ыкаўскія чытанні
2. (Т, т)раянскі конь
3. (П, п)лацкае (К, к)няства
4. (В, в)ялікая (М, м)ядзведзіца
5. (П, п)анчанкава спадчына

A12. Адзначце нумары, дзе пішуцца падвоеныя літары

1. ват...метр
2. запеч...а
3. цэл..юлоза
4. бон...а Марыя
5. Ган..а

A13.Адзначце словы, лексічнае значэнне якіх залежыць ад месца націску:

1. Самы – самы
2. Рассыпаць -- рассыпаць
3. Гайка --- гайка
4. Засыпаць --- засыпаць
5. Буйны --- буйны

A14. Адзначце словы, у якіх пішацца літара Т

1. пос...ны
2. жалас...лівы
3. кампос...ны
4. трыліс...нік
5. балас...ны

A15. Адзначце назоўнікі, якія ў родным склоне адз. ліку могуць мець канчаткі –у(ю) і –а(я):

1. снепапад
2. гардэроб
3. пропуск
4. адчай
5. завод

A16. Адзначце словы, якія пішуцца праз злучок

1. вострым... востра
2. завыць па... воўчы
3. што... дня
4. пан...Еўропа
5. гульма...гуляць

A17. Адзначце словазлучэнні, у якіх прыметнікі ўжыты ў пераносным значэнні

1. мяккая коўдра
2. мяккі снег
3. мядзвежая паслуга
4. лісіны след
5. асліная ўпартасць

A18. Адзначце радкі, у якіх словы ўтвораны аднолькавым спосабам

1. снепапад, землятрус
2. контратака, трохлінейка
3. прыгарад, усход
4. прыбярэжны, засвоіць
5. падаконнік, узлесе

A19. Адзначце радкі, дзе ўсе словы—сінонімы

1. вартаўнік, ахоўнік, каравульны
2. знаўца, майстар, прафесіянал
3. знак, эмблема, свяціла
4. пахкі, духмяны, водарны
5. суп, каша, юшка

A20. Адзначце сказы з лексіка-граматычнымі памылкамі

1. Васіля ахапіла жаль па страчаным каханні.
2. Іванкоў зрабіў дваіны сальта пры саскоку з турніка.
3. Французскі аташэ адкрыў выставу палотнаў Ван-Гога.

4. Прыгожая Нарач сустрэла нас цяплом.
5. Газета “Звязда” надрукавала чарговы камюніке ўрада.

A21. Адзначце дзеясловы, якія ў 1-й асобе мн. л. цяпер. або буд. ч. маюць канчаткі –ом, - ём:

1. Разбіць
2. Узяць
3. Стрыгчы
4. Заараць
5. Падмесці

A22. Адзначце сказы, у якіх на месцы прпуску трэба пісаць НІ:

1. Дзе б н... жыў, а на Радзіму цягне.
2. Прырода сваё возьме, як бы н... працівілася восень.
3. Данька мог рабіць сальта, як н... хто іншы.
4. Гэта н... нашага поля ягады.
5. Куды толькі н... кідаў лёс Таполю!

A23. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы трэба пісаць разам:

1. Наесціся (да) адвалу.
2. Вывучыць (з) большага
3. Атрымаць (у) абмен.
4. Сукенка (як) раз.
5. Раздзяліць (на) трае

A24. Адзначце нумары з няправільна ўтворанымі дзеепрыметнікамі

1. прыкусіўшы язык
2. акрываўлены снег
3. калючы дрот
4. патрэскаўшыся рукі
5. збянтэжаны позірк

A25. Адзначце сказы з няправільным ужываннем дзеепрыслоўяў

1. Я чуў, як трубілі, пралятаючы над горадам, жураўлі.
2. Карыстаючыся запісамі, выступленне прайшло цудоўна..
3. Мінуўшы сяло, Сцёпка выйшаў у поле.
4. Прыйшла вясна, прыняся абнаўленне прыродзе.
5. Убачачы Алеся, Мая вельмі абрадавалася.

Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы адасабляюцца

A26.

1. Яшчэ як той казаў не ўсё скончана
2. Сцёпка канечне паступіць у інстытут.
3. Вам канечне відней, як рабіць.
4. Паходня лёг у пасцель аднак яшчэ не спіць
5. Ён мусіць выканаць заданне як найхутчэй.

A27.

1. Поўны важкіх дум Васіль задрамаў толькі на досвітку.

2. На загарэлым твары Яніны блукала цёплая **як гэты чэрвеньскі дзень** усмешка.

3. **Стомленыя, змораныя** мы вярталіся ў вёску.

4. Максім Гарэцкі працаваў **не пакладаючы рук**.

5. Спявай ты **Беларусь** у радасці спявай

A28.

1. Без навукі чалавек **што тое сляпое кацяня**.

2. Родная мова вечна жывая **як раса, як сляза, як зара**.

3. **Не менш як праз хвіліну** Несцяровіч вярнуўся ў хату.

4. Яны беглі **што ёсць сілы** па рэдкім сасняку.

5. З кожнай пупышкі **як птушаняты** выпырхнуць коцікі сцюжам назло.

Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца.....

A29. коска.

1. Воблачка наплыло на сонца__ і ў тую ж хвіліну пасыпаўся дождж.

2. Палі і лес напоўніліся гоманам птушак __ і зямля паступова пакрылася шаўковым дываном

3. Ён лёгка павёў левай рукой __ і палілася песня.

4. Няхай узнімаюцца дзеці __ і ярка юнацтва цвіце.

5. На галінках асядалі зоркі сняжынак __ і на дол церушыўся снег.

A30.... працяжнік.

1. Вяртлявая сінічка пырх__ і няма яе.

2. Беларусь__ мая маці і мова, паветра і хлеб.

3. Адзін у полі__ не воін.

4. Зрабіць эскіз з наттуры__ простая справа для Уладзіка.

5. Васіль__ цяпер самастойны чалавек.

A31.... двукроп'е.

1. Выйду__ гляну на дарогу, ды нічога не відаць.

2. Тут усё належыць майму народу__ глыбокія нетры і пlynныя воды, высокі блакіт і гоманы пушчаў.

3. Цудоўны наш край__ і лес там, і горы, і рэкі, і гай.

4. Маўчала ноч па-над палянай__ зялёны лес не гаманіў.

A32. Якая схема адпавядае пастаноўцы знакаў прыпынку ў наступным сказе з простаі мовай?

Вось пішу (Ж, ж)ывая, здаровая, хаджу на танцы (А,а) сама плачу ад сораму, што хлушу.

1. А—"П".—А.

2. А: "П", а.

3. .А: "П",--а.

4. .-А:--П.—А

В1. Знайдзіце словазлучэнне, у якім парушана граматычная сувязь, запішыце яго правільна:

1. Італьянская макарона.
2. Высокая жырафа.
3. Паласаты жэзл.
4. Прыгожая Нарач.
5. Смачнае асарці.

В2. Знайдзіце зборныя лічэбнікі і запішыце іх ў форме творнага склону:

1. Сямёрка.
2. Шасцёра.
3. Восем.
4. Двое.
5. Дзесятка.

В3. Устанавіце адпаведнасць паміж сказам і яго тыпам:

А. Пахла лесам, смоллю, грыбамі.	Пэўна-асабовы
Б. За родны край галаву аддай.	Няпэўна-асабовы
В. Незнаёмага чалавека звалі Ілля Шэмет.	Абагульнена-асабовы
Г. Чэрвеньская росная раніца і цішыня.	Безасабовы
Д. Люблю зіму і спеў мяцеліц	Назыўны

Тэкст да заданняў В4 – В8

1. Берагі Выганаўскага возера **недаступныя, топкія**.
2. Дно пакрыта тоўстым пластом водарасцей.
3. Усюды растуць густы лазняк, высокі чарот.
4. У прыбярэжных зарасніках **знаходзяць сабе прытулак** ласі.
5. У ціхіх затоках будуець свае хаткі бабры; вялікае раздолле на возеры для выдры.
6. Гняздзяцца тут жоравы і качкі.
7. **Разам з бацькамі гадуецца качаняты, жураўляты...**

В4. Ад асновы выдзеленага ў 4 сказе дзеяслова ўтварыце дзеепрыслоўе, запішыце яго.

В5. Вызначце стыль тэксту. Адказ запішыце.

В6. Выдзелены ў 4 сказе назоўнік утвораны.....
спосабам. *Запішыце.*

В7. Вызначце часцінамоўную прыналежнасць выдзеленага ў 7 сказе слова. Запішыце яго ў назоўным склоне.

В8. Запішыце, якім членам сказа з'яўляюцца выдзеленыя ў 1 сказе словы

Кантрольная работа па беларускай мове № 5

Адзначце словы, у якіх прапушчана літара.....

А1.....О...

1. стэрэ...скапічны
2. в...стракутны
3. пр...стол
4. руж...вашчокі
5. ф...ндасховішча

А2.....Я

1. пяцьдз...сят
2. непры...зь
3. эл...ватар
4. зац...нь
5. васьм...рык

A3.....Ы

1. бр...зент
2. тр...цейскі суд
3. р...зеда
4. тр...льях
5. стр...ножыць

A4.....Е

1. тытун...водства
2. цыбул...падобны
3. зам...ць
4. дал...гляд
5. цв...рдалобы

A5...Э

1. вып...цкаць
2. др...наж
3. с...ндвіч
4. ц...рымонія
5. тр...льях

A6.....прыстаўныя

1. да поспеху ...мкнуцца
2. рос ...рдзест
3. насіць ...бярэмкі сена
4. ...мшалая хата
5. адмова...лгаць

A7.....прыстаўны В

1. ..ушанка
2. ...асьміног
3. на....огул
4. Чарна...саў
5. Фіна- ...угры

A8...Ў

1. э..рыка
2. тра...лер
3. жанчына-...дава
4. радовішча ...рану.

5. та...сталобік

A9.....Б

1. надз...муты
2. дурнап...ян
3. у пас...ме валос
4. нян...чыць
5. разаб...ю

A10.....С

1. за...чапка
2. ...чарвівець
3. ра...чыніць (дзверы)
4. рас...ол
5. бру...чатка

A11. Адзначце радкі, у якіх словы пішуцца з вялікай літары

1. (В,в)ялікае княства (Л,л)ітоўскае
2. (А,а)дамаў яблык
3. (Д, д)авыд -- (Г,г)арадок
4. Ш, ш)остая сімфонія Д. Шастаковіча
5. (Г,г)еркулесавы стаўпы

A12.Адзначце словы з падоўжаным зычным

1. застрэшша
2. рэнесанс
3. сшытак
4. мышся
5. на дошцы

A13. Адзначце словы, лексічнае значэнне якіх залежыць ад месца пастаноўкі націску:

1. засушыць— засушыць
2. пара— пара
3. заклікаць— заклікаць
4. касы— касы
5. рукі— рукі

A14.Адзначце словы, у якіх пішацца Т

1. ведамас..ны
2. захалус...ны
3. ландшаф..ны
4. буравес...нік
5. па...ціснуць

A15. Адзначце назоўнікі, якія ў Р.склоне адз. л. маюць канчаткі –у, -ю

1. статак
2. іней
3. галалёд

4. кашаль
5. хлеб

A16. Адзначце словы, у якіх выдзеленыя марфемы— канчаткі:

1. па—летняму
2. васьмюдзесяцю
3. прачытайце
4. насячом
5. салатзейшы

A17. Адзначце складаныя словы, якія трэба пісаць разам:

1. пакаці...гаршак
2. сто...тысячны
3. узвей...вечер
4. прэс...сакратар
5. ніжэй...пададзены

A18. Адзначце словы, якія пішуцца праз дэфіс

1. здавён...даўна
2. што... тыдзень
3. даволі... такі
4. воляй...няволяй.
5. што... кольвечы

A19. Адзначце дзеясловы, якія маюць у 1 асобе мн. л.цяп.ч. канчаткі –ам, -ем (-эм):

1. Араць
2. Нажыць
3. Разабраць
4. Прачытаць
5. Гартаць

A20. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы трэба пісаць разам:

1. Узяць (на) пракат
2. Перайсці (у) брод.
3. Бегчы (на) пярэімы.
4. Стаяць (за) тым домам.
5. Кінуцца (у) рассыпную

A21. Адзначце сказы з лексіка-граматычнымі памылкамі

1. Алеся самая найлепшая з маіх сябровак.
2. У нядзелю быў праведзены аўтамабільны ралі.
3. Наталля лічыла сябе самай шчаслівай.
4. Татулін падарунак самы дарагі і каштоўны.
5. Макарона была прыгатавана вельмі смачна.

A22. Адзначце сінтаксічную ролю выдзеленага слова

Прыезджых вартаўнік Міхал звычайна прыводзіў да Міцкевічаў.

A23. Адзначце сказы з няправільным ужываннем дзеепрыслоўяў

1. Растуць дзеці на лес гледзячы.
2. Прыйшоўшы дахаты, яму стала блага.
3. Ганнуля, апрануўшыся, выйшла з свайго пакоя.
4. Жанчыны, спяшаўшыся дадому, бягуць адна за другой.
5. Збіраўшы ягады, мы заблудзіліся.

A24. Адзначце пропускі, дзе нішацца НІ

Заданне я н¹ _ магла н² _ выканаць, але н³ _ з кім н⁴ _ дзялілася сваімі сумненнямі, бо ведала, што гэта н⁵ _ бяспечна.

A25. Адзначце сказы, дзе пунктуацыю неабходна дапоўніць коскамі.

1. Ведае, што калі бегчы, дык далёка не ўцячэ.
2. У адкрытых вачах песняра былі радасць і слёзы, і боль.
3. Няхай расцвітаюць пралескі і песні салоўкі звіняць.
4. Буслы збіраліся ў чароды і доўга стаялі на грудах ды сумна аглядалі роднае наваколле.
5. Сцяпан абяцаў заехаць, але не сказаў калі..

Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы адасабляюцца (A26—A29).

A26.

1. Жаўна **або чорны** дзяцел жыве ў змешаным лесе.
2. Лес **патрывожаны чалавекам** жыў сваім жыццём.
3. Дзятліка ўсе ведаюць **як чалавека працавітага**.
4. **Пусты і халодны** лес стаяў навокал.
5. Каровы скубуць **афарбаваную буйной расой** траву

A27.

1. Слухалі выступленне Адама **між вушэй прапускаючы словы**.
2. Крушынскі гаварыў ціха і **не пазіраючы на госця**.
3. Міколка **падаючы** моцна ўдарыўся аб ламачыну.
4. Працаваў ён **спусціўшы рукавы**.
5. Гарбацюк устае і **адхінуўшы фіранку** расчыняе акно..

A28

1. Не слухайце, што **кажуць** плеткары.
2. Чалавек **відаць** добра валодаў сабой.
3. Ён сказаў гэта як бы **між іншым**.
4. Мартын **аднак** не быў настроены лагодна.
5. **Бадай** ля самай шашы рыпае гармонік

A29

1. Зубр як звер рэдкі і каштоўны быў узяты пад ахову дзяржавай.
2. У наваколлі яго звалі дзядзькам Янкам **або проста садоўнікам.**
3. **Славуты беларускі мастак** Г. Вашчанка стварыў шмат палотнаў.
4. **Фельчар** Заруба дапамог Пятру хутка стаць на ногі.
5. У Ягора была мара **стаць лётчыкам.**

Адзначце сказы, у якіх на месцы пропускаў ставіцца...

A.30... працяжнік

1. Пяць у квадраце __ дваццаць пяць.
2. Палешукі __ народ асцярожны, разважлівы.
3. Сабака ваўку __ не таварыш.
4. Цікавы занятак __ вудзіць рыбу.
5. Ноч __ ясная, месячная.

A31. двукроп'е

1. У глебы ёсць адзін закон __ каго караць, каму аддзячыць.
2. Пятро ведае __ трэба бегчы, каб выжыць.
3. Рос лопух __ цвіў мак-самасей.
4. Васіль пачырванеў __ яму цяжка было хлусіць.
5. Партызаны атрымалі заданне __ знішчыць мост.

A32. коска

1. Саханюк паказваў, дзе хто жыве __ і хто чым выдацен.
2. Яны ідуць да Васіля, каб __ калі будзе яго згода, прыступіць да справы.
3. Дзеці сядзелі __ як мышы пад мятлою.
4. Такія птушачкі водзяцца __ хто іх ведае дзе.
5. На дарогах камянелі высокія храпкі __ і часам пачынаў дзьмуць халодны сівер.

В1. Якія нормы беларускай літаратурнай мовы парушаны ў сказе.

Лісты не пішам, не ідзем у госці, сустрэўшыся – не падаем рукі.

В2. Знайдзіце памылку ў дапасаванні прыметніка да назоўніка, запішыце словазлучэнне правільна:

1. Смачная салямі
2. Шырокі вальер
3. Дубовая шпона
4. Электрычны дрэль
5. Бесперапынны боль

В3. Знайдзіце колькасны складаны лічэбнік і запішыце яго ў форме творнага склону:

1. Сорак восем.
2. Трыста.
3. Восемдзсят адзін.
4. Дзвесце пяцьдзсят .
5. Двухсоты

В4. Устанавіце адпаведнасць паміж сказам і яго тыпам:

А. Калі ўлез у дугу, не кажы не магу.	Пэўна-асабовы
Б. Востра пахла гаркавай лазой, талым снегам.	Няпэўна-асабовы
В. Шануйце, дзеці, дружбу!	Абагульнена-асабовы
Г. Шэфства над малодшымі школьнікамі	Безасабовы
Д. Пасля вучобы ўсіх накіравалі на вытворчую практыку	Назыўны

Тэкст да заданняў В5 – В9

1. Мінуўшы станцыю, Вася крочыць **наўзбоч** насыпу чыгункі.
2. Сцяжынка хоць **хаваецца** ў густой траве, але ўтопаная, выразная.
3. Уздоўж чыгункі ўладна паўстаюць тэлеграфныя слупы, на якіх **нацягнуты** правады.
4. Ажно тры рады слупоў трымаюць на сабе розныя драты.
5. Нарэшце Вася дасягае свайго працоўнага месца.

В5. Ад асновы выдзеленага ў 2 сказе дзеяслова ўтварыце дзеепрыслоўе, запішыце яго.

В6. Вызначце стыль тэксту. Адказ запішыце.

В7. Выдзеленае ў 3 сказе слова ўтворана..... спосабам.
Запішыце.

В8. Вызначце часцінамоўную прыналежнасць выдзеленага ў 1 сказе слова. Запішыце яго ў назоўным склоне.

В9. Сродкам сувязі 3 і 4 сказаў з'яўляецца Дапішыце.

Кантрольная работа № 6 па беларускай мове

А1. Адзначце словы, у якіх не супадае колькасць літар і гукаў

1. барацьба
2. адчай
3. вада
4. вясна
5. зжаць

А2. Адзначце радкі, у якіх націск адрознівае лексічнае значэнне

1. завязі— завязі

2. нагрузіць — нагрузіць
3. казачка — казачка
4. праявіць — праявіць
5. раяцца — раяцца

Адзначце словы, у якіх пішацца....

A3.літара Ё

1. Ры...-дэ- Жанейра
2. ма...р
3. аксі...ма
4. рады...лячэбніца
5. Лі...зна

A4.літара А

1. к...нтрабандыт
2. мн...гаствольны
3. ф...татэхніка
4. кур...дым
5. сыр...ватка

A5.літара І

1. за...кнуща
2. звыш...ндустрыяльны
3. пан...сламскі
4. без...дэйны
5. за...ржавець

A 6...прыстўная літара

1. на...оддаль
2. аб...однены
3. перад...історыя
4. рак-...усач
5. ...ольга

A7.літара Ў

1. песня “Алеся” ...разіла...
2. прыгожы, ...браны горад
3. мілені...м
4. імпульсі...ны
5. Штра...с

A8.літара Ъ

1. ін...екцыя
2. шмат песен...
3. грабен...чык

4. сядз...це
5. мадз...яры

A9...прапушчана літара

1. рас...шчапіць
2. гасцін...ы
3. палымян...ы
4. балас...ны
5. бязлітас...ны

A10. Адзначце выпадкі, калі пры ўтварэнні патрэбнай формы адбываецца чаргаванне зычных гукаў

1. былі на (дыскатэка)
2. прыгатаваць на (малако)
3. у цёплым (кажух)
4. думаць пра (казачка)
5. гуляць на (воля)

A11. Адзначце словы, у якіх не пішацца вялікая літара

1. (Б, б)еларускі ўніверсітэт культуры
2. (М, м)езазойская эра
3. (К, к)упалаўскі радок
4. (Ф, ф)ількава грамата
5. (Г, г)рунвальдская бітва

A12. Адзначце рады, у якіх абодва словы ўтвораны аднолькавым спосабам

1. бяздротавы, па-рознаму
2. турпаход, тэлеаператар
3. поўдзень, паўночны
4. абагравальны, ганчарства,
5. хлус, недалёт

A13. Адзначце словазлучэнні, у якіх прыметнікі ўжыты няправільна.

1. мучністы налёт
2. мучністыя аладкі
3. мучное цеста
4. гаспадарчы падыход
5. гаспадарлівы інвентар.

A14. Адзначце радкі з сінанімічнымі словамі.

1. хмяліць, ап'яняць, радаваць.
2. клапатлівы, гаспадарлівы, руплівы.
3. шэры, сівы, белы
4. лайдак, лодар, абібок.
5. адказаць, адмовіць

A15. Адзначце словы, якія пішуцца праз злучок

1. пан...еўрапейскі
2. пан...Амерыка
3. зноў...такі
4. абы...якавы
5. міні...спадніца

A16. Адзначце сказы, з лексіка-граматычнымі памылкамі

1. За вальерам пачынаўся густы лес.
2. Сёлета добра ўрадзіў кальрабі.
3. Японская івасі—смачная сялёдка.
4. Добра ўлетку ў прахалодным цені.
5. На купіне сядзела маленькае жабяня.

A17. Адзначце дзеясловы, якія ўжываюцца ў 2-ой асабе множнага ліку з канчаткам –аце (-яце), -эце

1. дзера(аце, -эце)
2. мец(яце, эце)
3. гарта(еце, яце)
4. памы(еце, яце)
5. б' (яце, еце)

A. 18. Адзначце нумары назоўнікаў з канчаткам –у (-ю)

1. накасіць аўс...
2. не бачыць Янк...
3. давесці да адча.....
4. блукаць у змрок...
5. жыць у родным кра.....

A19. Адзначце сказы, у якіх ужываецца займеннік не што іншае

1. Цяпер не нагадвае пра той жахлівы час.
2. Вучонага цікавіла , як мясцовыя гаворкі.
3. Госця не магло ўзрадаваць.
4. Гэта было , як нечаканая падтрымка
5. не магло так уразіць.

A20. Адзначце лічэбнікі, у якіх пішацца Я

1. дз...вятнаццаты
2. с...місоты
3. тыс...ча
4. п...цідзесяты
5. паўдз...сятка

A21. Адзначце сказы з няправільным выкарастаннем форм прыметнікаў і прыслоўяў.

1. Менш усяго думаў цяпер Крушынскі пра шкатулку.
2. Білеты на цягнік танней, чым на самалёт
3. Срэбны званочак падымаў сваю песню вышэй і вышэй.
4. Уладзік вучыўся лепш за усіх.

5. Князь-возера---самае легендарнае возера Беларусі.

A22. Адзначце словазлучэнні з правільнымі формамі дзеепрыметнікаў

1. застланы ложка
2. паржавеўшы нож
3. струхлелае дрэва
4. заснежанае поле
5. прывезены груз

A23. Адзначце сказы з няправільным ужываннем дзеепрыслоўяў

1. Ідучы з гумна, на яго праз акно глядзела маці.
2. Шуміць, прачнуўшыся, над возерам аер.
3. Адбудаваўшы пасля вайны, горад папрыгажэў.
4. Тата, стоячы на верандзе, трымаў Яню на руках.
5. Адказаўшы старому, у Івана злосць адышла.

A24. Адзначце словы, якія пішуцца асобна

1. так...сама
2. як..след
3. на..водшыбе
4. шыць на... падрост
5. у адкрытую

A25. Адзначце сказы, у якіх не (ня) пішуцца разам.

1. 25 сакавіка 1918 года—не...малаважная падзея айчыннай гісторыі.
2. Рэвізія выявіла ў краме вялікую не...дастачу.
3. Не (ня)...рэдка, але сакаўная трава расла паўз дарогу.
4. Не...пераскочыўшы, не...гавары гоп.
5. Яшчэ не прачытаная кніга ляжала на стале.

A26. Адзначце нумары, дзе пішацца часціца ні

Н₁ чога падобнага Надзея н₂ колі н₃ гаварыла, і ён ёй н₄ пра што н₅ ўспамінаў.

Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца....

A27.... працяжнік

1. Журавель ___ птушка асцярожная.
2. Наш сённяшні час ___ усяго толькі імгненне шматвяковай гісторыі.
3. Усё: граблі, вілы, косы ___ заўсёды было ў парадку ў Антося.
4. Страшэнны штукар і свавольнік ___ гэты Нёман.
5. Гасцінны народ ___ верамейкаўцы.

A28....двукроп'е

1. Яшчэ зводдаль было відаць__ маці вельмі ўгневана.
2. Да лесу ён не дойдзе__ не хопіць сіл.
3. Міжволі страх ахоплівае душу__ чым жа ўсё гэта скончыцца?
4. Двор без мамы__ народ без мовы.
5. Каса не косіць__ каса брые.

A29..... коска

1. Сымон не скардзіўся, што ў яго ньюць ногі_ ды баляць рукі.
2. Пасля заканчэння школы вучні раз'ехаліся__ хто куды.
3. Пра што думаў настаўнік так доўга__ цяжка сказаць.
4. Робіць__ як мокрае гарыць.
5. Недзе закукарэкаў певень і забрахаў сабака.

Адзначце сказы, у якіх выдзеленыя словы адасабляюцца

A30.

1. Малы хлапчук **унучак** дзедаў сядзіць на возе.
2. Міколка **як сапраўдны футбаліст** апрануўся ў спартыўную форму.
3. Уцякаючы, Сцяпан кінуўся да **парослага кустамі** абрыву.
4. Усе ведалі Міхала **як чалавека працавітага**.
5. Шоўк **або па-старажытнаму ядваб** выраблялі спачатку ў Кітаі.

A31

1. Сонца садзілася на хвалі а **сутыкнуўшыся з вадою** ўвачавідкі змяніла форму.
2. Студэнты слухалі выкладчыка **між вушэй прапускаючы словы**.
3. Дарога выбегла на ўзгорак **адкрыўшы позірку бяскрайнія краявіды**.
4. Свелья хмаркі **дзеткі прастору** ціха па небе плывуць.
5. Ад самага ранку вецер дзьмуў **не сціхаючы**.

A32. Якая схема адпавядае пастаноўцы знакаў прыпынку пры прастай мове.

Кінуўшы на хаду (Я,я) да Андрэя (Х, х) лопец амаль выбег з хаты.

1. А:”п”,--а.
2. А—“П”,--а.
3. А: “П”, а.
4. А:”П”.—А.

V1..Запішыце лічэбнік чацвёрта ў форме Тв. скл.

V2. Запішыце прапушчанае слова: _____—нязменная форма дзеяслова, якая абазначае дадатковае дзеянне, выражанае дзеясловам-выказнікам.

В3. Знайдзіце аднастаўны выказнікавы сказ і вызначце яго тып.

Зброя не была ўжыта. Дом будуюцца вельмі хутка. Цвёрда было сядзець на старым скаце.

В4. Выпішыце слова, утворанае суфіксальным спосабам:

Паўкватэры, трыліснік, падбярэзавік, бясшоўны.

В5. Устаноўце адпаведнасць паміж словам і яго характарыстыкай:

А. шампунь	Жан. род
Б. жазло.	Муж. род
В. вермішэль	Не супадае ў родзе з рус. мовай
Г. каменне	Агульны род
Д. няўмека	Не мае формы множнага ліку

В6. Вызначце тып тэксту.

Слуцкія паясы вырабляліся на ручных станах. Аснова ў слугкіх паясоў была заўсёды шаўковая, уток—або шаўковы, або з залачонных нітак. Перапляценне асновы і ўтка армюрнае. Часта тканіна пояса была двухліцавая.

В7. Як называюцца аднолькавыя словы ў наступных сказах.

Міхал быў самым дасведчаным зверабоём. Зверабоём лечыць многія хваробы.

В8. Знайдзіце ў сказах памылку і запішыце слова правільна.

Пераможца ўзнагароджаны залатым медалём. Варэнне з чарніц вельмі смачнае варэнне. Гэта не качка, а дзікі гусь. Боль быў нясцерпны.

Кантрольная работа № 7.

А1. Адзначце словы, у якіх літара Ц абазначае гук Ц’.

1. барацьба
2. чацвёрты
3. сцяжка
4. цюлень
5. дзевяць

А2. Адзначце словы з першым націскным складам.

1. кішка, ноздра
2. найміт, засланка
3. стары, малы
4. аўсяны, лопух
5. талент, шчаўе

Адзначце словы, у якіх пішацца ...

А3 літара Ё

6. Ры...-дэ- Жанейра
7. ма...р
8. аксі...ма
9. рады...лячэбніца
10. Лі...зна

А4. літара Ы

1. інж...нер
2. тр...зубец
3. вод...р
4. стэр...льны
5. канц...лярыя

А5. літара Я

1. ары...нтацыя
2. рэгі...нальны
3. к...раміка
4. дз...журны
5. с...ржант

А6. літара Э

1. поч...рк
2. антр...кот
3. т...арэтык
4. ш...рсцяны
5. ац...тылен

А7. літара Е

1. с...кунда
2. сярэдн...вяковы
3. кал...ндар
4. хвал...падобны
5. фа...

А8. літара А

1. с...крэт
2. п...напраўны
3. ч...рнавокі
4. бухгалт...р
5. кр...вавы

А9 літара І

1. без...менны

2. за...нтрыгаваць
3. спад...лба
4. контр...гра
5. між...нстытуцкі

A10. літара Ё

1. за...кацца
2. адна...менны
3. пера...граць
4. ня...начай
5. пады...сці

A11. літара Ў

1. па-...дарнаму
2. у “Выбраныя творы” ...ключылі
3. пры князю ...сяславе
4. Ванька-...станька
5. фа...на

A12 літара Ђ

1. якіс...ці
2. кубан...скі
3. разап...ю
4. стэп...
5. заходз...це

A13 прыстаўныя літары

1. аб...остраны
2.Орша
3. па...мчацца
4.мшалы
5.ольга

A14. Адзначце словы, у якіх прапушчана літара

1. свіс...нуць
2. зас...ланы
3. рас...ыпаць
4. бе..сардэчны
5. фарпос...ны

A15. Адзначце выпадкі, калі пры ўтварэнні патрэбнай формы адбываецца

чаргаванне зычных

1. у бок ад (сцежка)
2. па новай (падлога)

3. на правільным (шлях)
4. падзякаваць (дзяўчынка)
5. сядзець на (бераг)

A16. Адзначце словы, у якіх не пішацца вялікая літара

1. (А, а) драджэнне нацыі
2. (В, в)асілёва хата
3. (Н, н) авагодняе свята
4. (Г, г) омельскі дзяржаўны універсітэт
5. племя (Р, р)адзімічаў.

A.17.Адзначце радкі, дзе ўсе словы сінанімічныя

1. чуць, трошкі, мала
2. бясплатна, танна, бескаштоўна
3. далягляд, небасхіл, гарызонт
4. вандроўнік, пілігрым, падарожнік
5. дыван, канапа, ложка

A18. Адзначце словазлучэнні з памылковым ужываннем дзеепрыметнікаў

- 1.выціснуты лімон
- 2.стукаючыя дзверы
- 3.загарэлы твар
- 4.радуючыся людзі
- 5.пакінутая вёска.

A19. Адзначце словазлучэнні, у якіх прыметнікі ўжыты няправільна

1. галасістыя звязкі
2. мяккі голас
3. лясістыя ягады
4. зубчатае кола
5. грэчаскія крупы

A20. Адзначце словы, у якіх пры змене адбываецца чаргаванне галоснага з

нулём гук

1. глотка
2. збор
3. замок
4. дзёран
5. сон

A 21.Адзначце дзеясловы, якія ў 3 ас. мн. л. цяпер. ч. маюць канчатак – АЦЬ (ЯЦЬ)

1. бач...ць
2. каж...ць

3. верц...ць
4. маж...ць
5. раб...ць

A22. Выберыце назоўнікі, якія маюць канчатак –У(-Ю)

1. горы лёд....
2. стаяць ля кра...
3. зараснікі трысняг..
4. аддзякаваць за падарунак
5. думаць аб кавал...

A23. Адзначце словы, якія пішуцца праз злучок

1. па...другое
2. што...тыдзень
3. усё...такі
4. па...над лесам
5. калі...некалі.

A24.Адзначце сказы з лексіка-граматычнымі памылкамі

1. Гуляючы, розуму не прыдбаеш.
2. На галаве ў дзяўчыны была прыгожая самбрэра.
3. Праходзячы па вуліцы, яго позірк шукаў некага сярод сустрэчных.
4. Смачны бефстроганаў прыгатаваны з невялічкіх кавалачкаў мяса.
5. Сябрам прыйшлося чакаць цягніка каля гадзіны.

A25. Адзначце сказы, у якіх часціца НЕ пішацца асобна

1. Не... прачытаная, а толькі прагледжаная кніга.
2. Адсюль пачыналася яшчэ не...ўзаранае і таму не...засеянае поле.
3. Люда на хаду, не...гледзячы, падала Юрку руку.
4. Дровы дагэтуль не...прывезены.
5. Вада блішчыць не...тутэйшай прыгажосцю.

A26. Адзначце пропускі, дзе пішацца НІ

Нам н__трэба н__лёгкага хлеба, н__таннах поспехаў, н__скідак, н__хочам мы чужых удач.

A27. Выберыце правільны варыянт пастаноўкі знакаў прыпынку.

Незнаёмаму з тутэйшымі балотамі__чалавеку небяспечна забірацца ў гэтыя нетры__заблудзіш і не патрапіш выбрацца__бо нічога не ўбачыш__апроч густых чаротаў ды неба над галавою.

1. Коска, двукроп'е. Коска, коска

2. Двукроп'е, коска, коска.
3. Коска, працяжнік, коска, коска
4. Коска, коска, працяжнік, коска.

A28. Выберыце нумары сказаў з рознымі відамі сувязі

1. Бліснула маланка, раздаўся ўдар грому, і паліў дождж.
2. Памёр пясняр, забыт людзямі, а песню ўсе яго пяюць.
3. Зямля памалу падсыхала, але густыя заходнія вятры прыносілі спорныя дажджы, якія шчодро палівалі чарназём.
4. Не раз было: з далёкай далі к сваёй вярталіся зямлі яны, каго ўжо не чакалі, па кім і слёзы пралілі.

Выберыце сказы, дзе на месцы пропуску ставіцца.

A29 працяжнік

1. Работа па душы, заробак__ дай Бог!
2. Вучыцца__ ніколі не позна.
3. У нас і дыбуля, і сала, і бульба__ усё ёсць.
4. Загараеца зара__ гасне ноч над зямлёй.
5. Зямлю ўгноіш__ хлеба падвоіш.

A30. двукроп'е.

1. Луг заліўся галасамі__ да яго ва ўсе канцы выйшлі стройнымі радамі загарэлыя касцы.
2. Дружна за мір стаяць__ вайне не бываць.
3. Антось, як сонца засвяціўся__ даўно аб чоўне ён смуціўся.
4. Я ведаў__ папяловая хмара – на град.
5. Лёгка згубіцца__ лёгка знойдзецца.

коска

1. Глыбокае мора__ і ясныя высі__ і воблакі ў небе насустрач плывуць.
2. Вуліца гэтая як бы за межамі мястэчка__ і выглядам сваім найменш местачковая.
3. Бабровая хатка парыта новымі__ нядаўна зрэзанымі галінамі.
4. Бадай__ кожны дзень я хадзіў у лес.
5. Красуй на векі вечныя__ палеская зямля!

A32. Якая схема адпавядае пастаноўцы знакаў прыпынку пры простае мове?

Даруйце (Ц,ц)іха сказаў уголос Дуб і дадаў (Л,л)юдзей тых, хоць грэблю гаці.

1. “П,—а і а—П!”

2. “П,--а і а: “П”!
3. “П,--а і а: - П!”
4. “П,--а і а.--П!”

В1. Вызначце стыль тэксту.

Аднойчы бацька прынёс елачку.Аднак ён сказаў, што гэта не елачка, а лістоўніца. У той жа дзень яе пасадзілі за гародам, на мяжы. У кожную раніцу Косцік прыб'ягаў наведць елачку, пагладзіць яе пушыстыя іголки.

В2. Выберыце словы з адным мяккім зычным ДЗ’.

Адзвінець, барацьба, дзылінькаць, дзядзіна.

В3. Як называюцца прыведзеныя ніжэй выразы?

На святыя ніколі; як Піліп з канпель; ліса фарбаваць; адклад не йдзе на лад.

В4. Знайдзіце памылку ў дапасаванні дзейніка і выказніка, запішыце слова правільна.

І па хаце пабеглі гаворка і смех. Стаяла пяць аседланых коней. Большасць людзей маўчалі.

В5. Запішыце прыметнік адз.л. наз.скл. м.р., які абазначае лік, што не дзеліцца на два.

В6. Якія нормы беларускай літаратурнай мовы парушаны ў сказе?

Як казалі ў канторы, старшыня ні свет, ні зара паехаў у раён.

В7. Выпішыце слова, якое пішаца разам.

Уласна...кажучы, ружова...сіні, малочна...кіслы, перакаці...поле.

В8. У якім парадку патрэбна размясціць сказы, каб атрымаўся тэкст?

1. Толькі некалькі год таму маладых зуброў выпусцілі на волю.
2. А потым вольныя зубры ўсё далей і далей адыходзілі ад вальеры.
3. Раней зубры былі ў няволі.
4. Спачатку яны не хацелі ісці ад гадавальніка.
5. Характар і нораў іх прыкметна змяніўся.

Кантрольная работа № 8.

А1. Адзначце словы, у якіх вымаўляецца гук З’

1. збіць
2. просьба
3. з’езд
4. князь
5. згінаць.

А2. Адзначце радкі, дзе націскны апошні склад

1. не-ся-це, і-мя
2. кам-ба-ла, за-га-дзя
3. кра-пі-ва, не-сла
4. баб-ёр, да-від-на

5. вяр-ба, да-ку-мент

Адзначце нумары, дз трэба ўставіць прапушчаную....

A3.....літару А

1. шыр...катвары
2. ш...сцьсот
3. д...ўгачаканы
4. бр...нецягнік
5. ф...таграфія

A4.....літару Я

1. ален...вод
2. і...нізацыя
3. хвал...падобны
4. вогн...ўстойлівы
5. кул...мёт

A5.....літару Е

1. зерн...драбілка
2. сін...вокі
3. шэрсц...апрацоўчы
4. ак...янічны
5. в...лізарны.

A6. літару Ы

1. суб...нспектар
2. конт...гра
3. без...менны
4. раз...сціся
5. антр...кот

A7. літару І

1. дэз...нфармацыя
2. аб'...нець
3. аб...мшэлы
4. пера...начыць
5. за...нелы

A8. літару Й

1. пады...шоў
2. пера...граць
3. пры...шлося
4. за...кацца
5. наво...страны

A9. прыстаўную літару

1. за...ржавець
2. ...олава
3. на...одшыбе
4. ...агеньчык
5. дробная ...мжа

A10.....літара Ь

1. дзян...шчык
2. піл...шчык.
3. мен...шасць
4. непрыяз...насць
5. кан...ён.

A11.....літара Ў

1. сімпозі...м
2. бра...нінг
3. “Ніва”...зарвалася
4. педагаг-...ніверсал
5. на ...слоне.

A12. Адзначце словы, у якіх зроблена памылка.

1. разастлаць
2. выцянуць
3. лідскі
4. водарасць
5. рассольнік

A13. Адзначце словы, пры змене якіх адбываецца чаргаванне галоснага з нулём гука.

1. касцёр
2. скрогат
3. вішань
4. бровы
5. хмель

A14. Адзначце словы, дзе не пішацца вялікая літара.

1. (Д, д)ырэктар школы
2. (А, а)нтонаў агонь
3. (В, в)ольтава дуга
4. (М, м)ележава хроніка
5. (В, в)осьмага сакавіка.

A15. Адзначце нумары, дзе ўсе словы сінанімічныя.

1. малады, зялёны, юны.
2. тыдзень, нядзеля, сем дзён.
3. багна, балота, дрыгва.
4. арфаграфія, арфаэпія, графіка.
5. непаўторны, самабытны, галаваломны.

A16. Адзначце нумары, дзе прыметнікі ўжыты правільна.

1. фарсісты хлопец.
2. фарсавае адзенне.
3. вытворчы назоўнік
4. вытворчая дзялянка
5. красамоўніцкі дакладчык.

A17. Адзначце словы, якія пішуцца разам

1. контр...адміральскі
2. гары...цвет

3. грамадска...карысны
4. сама...зарадны
5. што...раніцы

A18. Адзначце сказы, у якіх дапушчаны памылкі.

1. Гэта быў будынак у тры паверхі.
2. Ганна вельмі любіла збіраць ажыну.
3. Гук—асноўная адзінка фанетыкі.
4. Першы дэбют маладога акцёра прайшоў на выдатна.
5. Высока над светлаю хмаркаю раставаў стары месяц.

A19. Адзначце дзеясловы, якія ўжываюцца ў 3 асобе мн.л. цяп.ч. з канчаткам –аць –(яць)

1. барон(юць, яць)
2. верц(юць, яць)
3. хоч(аць, уць)
4. бач(уць, аць)
5. кос(юць, яць).

A20. Адзначце лічэбнікі, у якіх пішацца літара Я.

1. вас...мнаццаты
2. дз...вяцёра
3. с...місоты
4. дзвюм...
5. с...мсот.

A21. Адзначце сказы, дзе ўжывецца займеннік ніхто

1. У пакой увайшоў Якуб, а _____ іншы
2. Бабуля ўбачыла, што _____ сюды ідзе.
3. Так прыгожа спяваць _____ не ўмее.
4. Ні лекамі, ні зеллем прываротным _____ сябе не зробіць бесмротным.
5. Ганну не цікавіў _____, акрамя Васіля.

A22. Адзначце словазлучэнні з няправільнымі формамі дзеепрыметнікаў.

1. разбуджанае дзіця
2. узмацнеўшыя сувязі
3. заіскрыўшыяся вочы.
4. зарослы вадаём
5. счарнеўшыя стрэхі

A23. Адзначце сказы з правільным ужываннем дзеепрыслоўяў.

1. Груша грэлася на сонцы, углядаючыся ў раку з узгорка.
2. Разважаючы над гэтымі радкамі, згадваецца запавет паэта.
3. Глечык, зажмурыўшыся, паглядзеў угору на сонца.
4. Ідучы дахаты, на яго глядзелі аднавяскоўцы.
5. Антось вяртаўся са школы то плачучы, то скачучы

A24. Адзначце прыслоўі, якія пішуцца праз злучок

1. след__ у __ след.

2. абы_дзе
3. крыж__накрыж
4. па__дзесятае
5. па__добраму

A25. Адзначце сказы, якіх НЕ (НЯ) пішуцца разам

1. Не_прыкметна птушаня становіцца птушкай.
2. Балота было рудое ад здзічэлай не (ня) скошанай асакі.
3. Прыпяцкія берагі не__падобны ні на дняпроўскія, ні на нёманскія.
4. Васіль і Міканор былі не__сваякамі, а суседзямі.
5. Сцёпка напісаў бацькам, што нічога яму не(ня)__трэба.

A26. Адзначце пропускі, дзе пішацца НІ

Н_чакай, каб цябе закавалі ў кайданы, н_даруй н_за здзек, н_за гвалт, н_за раны.

Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску ставіцца...

A27. двукроп'е

1. Надвор'е было няўстойлівае__неба час ад часу зацягвалася хмарамі, імжыў дождж, затым выблісквала сонца.
2. Агееў заважыў__вечер змяніў напрамак.
3. Умей памыліцца__умей і паправіцца.
4. Васілёк бег__што меў духу.

A28. працяжнік

1. Ідзе па вуліцы__лебедзь плыве.
2. Паркеты, канапы, мяккія дываны__усё было не горш, як у іншых.
3. Не чуваць было вакол__ні смеху, ні песняў, ні гаворкі.
4. Сяржант__разведчык па спецыяльнасці__быў хлопец разумны.

A29. Выберыце сказы з рознымі відамі сувязі.

1. Я ўпершыню бачыў Дунай, славутую раку, апетую ў казках і легендах..
2. Насустрэч хмары паплылі, і стала ўраз цямней, ды пацягнула халадком.
3. Пройдзе час, плады вывезуць з саду, і тады ён здасца яшчэ больш сумным.
4. І бацька моўкне і чакае, што скажа дзядзька або маці; і ціха стала ўраз у хаце.

A30. Дапоўніце пунктуацыю, дзе трэба, коскамі

1. Партызаны атрымалі заданне знішчыць мост.
2. Бялюткі і пушысты снег пакрыў усё наваколле.
3. На рэчцы глуха грукала турбіна і шумела вада.
4. Часам дзіка крыкне птушка ды раз-пораз мільгне перад вачыма кажан.

A31. Адзначце сказы , у якіх набраныя курсівам словы выдзяляюцца.

1. Букрэй быў вядомы як *адважны і смелы чалавек*.
2. Працай славіцца плённай рупны Мінск *гаспадар*.
3. *Ахінутыя інеем* прыгіналіся да самай зямлі кусты малінніку і ажыны.
4. Дзед сустракаў Каспара *бадай* кожны дзень.

A32. Выберыце, у якім парадку трэба паставіць знакі прыпынку.

Але_напэўна_ён горшы за ўсіх__Маша з ім не хоча нават сустракацца_і з брыгады яго выгналі.

1. Коска, коска, двукроп'е, коска.
2. Коска, коска, коска.
3. Коска, коска, двукроп'е.
4. Коска, коска, коска, коска.

B1. Якія нормы беларускай літаратурнай мовы парушаны ў сказе?

Дзед Талаш заўсёды хадзіў толькі аднаму яму вядомымі дарогамі..

B2. Вызначце стыль тэксту.

Чорная хмара сунецца памаленьку, ахінае ўвесь небакрай на захадзе. Лес, што сіняй палоскай сінеўся на даляглядзе, растае ў гэтым заўчасным змроку. Нібы насоўваецца ноч. Набліжаецца штосьці грознае.

B3. Як называюцца прыведзеныя словазлучэнні?

Розумам раскінуць, лістам слацца, лухту вярзці, шыта-крыта.

B4. Дапішыце прапушчанае слова.

Сукупнасць правіл вымаўлення і навука аб гэтых правілах—гэта_____.

B5. Выпішыце слова, напісанае без памылак: улюблёны, фарпосны, водарасць, праяздны.

B6. Выберыце слова, утворанае суфіксальным спосабам: разначынец, земляробчы, жыццярэдасны, нафтаправод.

B7. Вызначце тып аднастаўнага выказнікавага сказа.

Нібыта суровую памяць вайны гартаю старонкі альбома.

B8. Выпішыце назоўнік, які ўжываецца толькі ў множным ліку.

Медаль, каменне, крупы, шчаўе, промні.